

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Навчально - науковий інститут бізнесу і менеджменту

Кафедра організації виробництва, бізнесу та менеджменту

ІВАСЕНКО ЛЮДМИЛА ВІТАЛІЇВНА

**Реферат
дипломної магістерської роботи**

**ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПОТОЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ АГРОФІРМИ ІМ.ГАГАРИНА ЗМІЇВСЬКОГО
РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

*спеціальності 073 «Менеджмент»
(освітньо-професійна програма «Менеджмент і адміністрування»)*

Харків – 2018

Дипломна магістерська робота є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Науковий керівник:

доктор економічних наук,
професор,
**Красноруцький Олексій
Олександрович,**
Харківський національний
технічний університет
сільського господарства імені
Петра Василенка,
професор кафедри організації
виробництва, бізнесу та
менеджменту.

Захист відбудеться 21 лютого 2018 р. на засіданні
Державної екзаменаційної комісії у ХНТУСГ за адресою:
61002, м. Харків, вул. Артема, 44, ауд. 105

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. Управління ризиками ланцюга поставок - це велика і зростаюча сфера досліджень. Проте в рамках цієї галузі математичні моделі сільськогосподарської продукції отримали відносно незначну увагу. Це трохи дивно, оскільки управління ризиками є ще більш важливим для ланцюжків постачання сільськогосподарської продукції через проблеми, пов'язані з сезонністю, спайками постачання, тривалістю постачання та швидкопсуттям. Цей документ ретельно вивчає порівняно обмежену літературу щодо кількісних моделей управління ризиками для сільськогосподарських ланцюгів постачання. Зокрема, я відзначила надійність та стійкість як дві основні методи управління ризиками. Оскільки ці терміни не використовуються послідовно в літературі, я пропоную чіткі визначення та показники для цих термінів; використати ці визначення для класифікації літератури з управління ризиками ланцюга постачання. Наслідки надається як для практичних, так і для майбутніх досліджень з управління ризиками ланцюга постачання сільськогосподарської продукції.

Агропромисловий сектор традиційно вважається ризиковою сферою діяльності, та як передбачити успішність результативної роботи сільськогосподарського виробника майже неможливо. Весь процес виробництва безпосередньо залежить від погодно-кліматичних умов, природних стихійних лих, у результаті яких сільськогосподарські підприємства постійно перебувають під впливом ризиків. Якщо параметри діяльності підприємства і розміщення його фінансових ресурсів відповідають критеріям позитивної характеристики фінансового стану, говорять про фінансову стійкість

підприємства. У системі об'єктів фінансово-економічного аналізу саме їй належить провідна роль.

Серед авторів, які займаються даною проблемою, слід виділити таких вчених як: Шеремета А.Д., Крейніну М., Хелферта Е., Рішара Ж, Бланка І.О., Олексюка О.С., Ковальова В.В., Альтмана Е., Стоянову Є.С. та інших.

Водночас, значна кількість питань, пов'язаних із формуванням цілісного механізму управління ризиками в сільськогосподарській діяльності, недостатньою мірою відображена в існуючому науковому доробку. Особливої уваги, зокрема, потребує розробка практичних рекомендацій щодо управління ризиками на підприємствах АПК, де також існує конкуренція. Саме тому розробка дієвого організаційно-економічного механізму є необхідною складовою ефективного управління сільськогосподарськими підприємствами, важливе теоретичне та практичне значення вказаних проблем та їх невирішеність, що і зумовило вибір теми, визначило мету та завдання дослідження, структуру та зміст магістерської дипломної роботи.

Мета та задачі дослідження. Виходячи з актуальності й важливості наукової розробки проблеми, метою дослідження є визначення особливостей прояву ризику в діяльності підприємств АПК в сучасних умовах та заходів, що приведуть до мінімізації окремих ризиків.

Для досягнення поставленої мети в дипломній роботі були та вирішені наступні завдання:

- 1) узагальнення впливу особливостей сільського господарства на рівень розвитку аграрних підприємств;
- 2) оцінка впливу диверсифікації аграрного виробництва на рівень ризику та ефективність діяльності аграрних підприємств;
- 3) розробка підходів до удосконалення державної підтримки в сільському господарстві;

4) розробка інструментарію управління основними ризиками виробників сільськогосподарської продукції.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та практичний інструментарій формування і функціонування організаційно-економічного механізму управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємств аграрного сектору.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є показники діяльності підприємства товариства з обмеженою відповідальністю «ім. Гагаріна» Зміївського району Харківської області.

Методи дослідження. При вирішенні поставлених завдань застосовувалися такі методи, як метод експертних оцінок, кореляційно-регресійного аналізу, економічного аналізу, факторного аналізу.

Інформаційна база. Інформаційною базою є законодавчі акти, монографічні дослідження, періодична економічна література, узагальнення, отримані під час проходження практики.

Інформаційною базою досліджень були матеріали Державної служби статистики України та Харківського обласного управління статистики, нормативні акти України, спеціальна економічна література, літературні джерела з агробізнесу, менеджменту в сільському господарстві, звітні дані ТОВ агрофірми ім Гагаріна, матеріали періодичних видань, довідково-інформаційні матеріали, результати власних спостережень автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні шляхів вдосконалення управління ризиками поточної діяльності господарства. А саме:

- Оптимізація виробничих процесів;
- Формування резервних фондів фінансування втрат від ризику;
- Страхування врожаю, тварин.

- Страхування доходів від врожаю, від продукції тваринництва.;
- врахування ступеня та напряму кореляції рівнів врожайності різних сільськогосподарських культур.

Практичне значення одержаних результатів

Магістерська робота виконана на замовлення ТОВ агрофірма ім.Гагаріна Зміївського району Харківської області. Висновки та пропозиції, одержані в процесі дослідження, спрямовані на створення всіх умов для максимально без ризикової діяльності підприємства та на прийняття конкретних управлінських рішень щодо розробки шляхів вдосконалення управління ризиками .

Апробація результатів дослідження. Результати досліджень є основою для підвищення управління ризиками поточної діяльності . Основні положення, найважливіші результати дослідження, висновки та пропозиції автор магістерської роботи розглянуті на загальних зборах агрофірми ім. Гагаріна. Результати досліджень опубліковані у випуску №2 вісника студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства: збірник наукових праць у 2017

Структура та обсяг роботи. Робота містить 3 розділи, 8 рисунків, 22 таблиці та 40 джерел літератури.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

В *першому розділі* роботи широко розглядається поняття ризику його природа та джерела виникнення, критерії за якими визначаються причини ризику. Також виявлення і прояв ризику в сільському господарстві, їх

аналіз та класифікація. Розглянуто основні методи, за допомогою яких досліджується явище ризику.

Другий розділ даної роботи присвячений оцінці та аналізу поточного стану підприємства та його факторів ризику на даний момент. Досліджено організаційно-економічну характеристику підприємства та його основні види діяльності. Оцінено вплив виробничого, економічного та фінансових ризиків за допомогою розрахунку ефективності використання земельних угідь, трудових ресурсів та потужностей підприємства для уникнення ризику.

У *третьому розділі* розглянуто напрямки управління ризиком в сільськогосподарському виробництві, загальні підходи до управління. Розглянуто метод страхування як один із дієвих методів управління ризиком як в Україні так і для ТОВ агрофірми ім. Гагаріна. Розроблені рекомендації щодо виробничої діяльності та використання методів управління ризиками на підприємстві.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі здійснено теоретичне узагальнення аспектів управління ризиками та шляхи їх мінімізації у поточній діяльності та запропоновані шляхи вдосконалення ризик-менеджменту на ТОВ агрофірмі імені Гагаріна. За результатами дослідження зроблені наступні висновки теоретичного, методичного та прикладного характеру:

1. Ризик виробництва впливає з невизначених природних процесів зростання сільськогосподарських культур та худоби. Погода, хвороби, шкідники та інші фактори впливають як на кількість та якість вироблених товарів. Ціна або ринковий ризик - це невизначеність щодо цін, які

виробники отримуватимуть за товари або ціни, які вони повинні платити за витрати. Характер ринкового ризику значно відрізняється від товару до товару.

2. Результати фінансового ризику ТОВ агрофірми ім.Гагаріна, коли фермерський бізнес запозичує гроші та створює зобов'язання погасити борг. Зростання процентних ставок, перспектива кредитування кредиторів, а також обмежена доступність кредитів також є аспектами фінансового ризику.

Інституційний ризик виникає через невизначеність дій влади. Податкове законодавство, правила використання хімічних речовин, правила по утилізації відходів тваринного походження, а також рівень цін або підтримки доходів платежів є прикладами урядових рішень, які можуть зробити істотний вплив на фарм бізнесу.

3.Людський або особистий ризик стосується таких факторів, як проблеми зі здоров'ям людини або особистими стосунками, які можуть вплинути на фермерський бізнес. Нещасні випадки, хвороби, смерть та розлучення є прикладами особистих криз, які можуть загрожувати фермерському бізнесу.

4.Ризик виробництва або врожайності ТОВ агрофірми ім.Гагаріна відбувається через те, що сільське господарство зазнає багатьох неконтрольованих подій, які часто пов'язані з погодою, включаючи надмірне або недостатнє опади, екстремальні температури, град, комахи та хвороби. Технологія відіграє ключову роль у виробничому ризику в сільському господарстві. Швидке впровадження нових сортів сільськогосподарських культур та виробничих технологій часто дає потенціал для підвищення ефективності, але іноді може призвести до поганих результатів, особливо в найближчій перспективі. Навпаки, існує загроза морального старіння з певними практиками (наприклад, використання машин, для яких

частини більше не доступні), що створює інший та різний ризик.

5.Ціна або ринковий ризик ТОВ агрофірми ім.Гагаріна відображає ризики, пов'язані з зміною ціни продукції або витрат, які можуть відбутися після того, як розпочато зобов'язання щодо виробництва. У сільському господарстві виробництво зазвичай є тривалим процесом. Наприклад, виробництво тваринництва, як правило, потребує постійних інвестицій у корми та обладнання, які можуть не приносити прибуток кілька місяців або років. Оскільки ринки, як правило, складні і включають в себе як внутрішні, так і міжнародні міркування, прибутки виробників можуть суттєво вплинути на події у віддалених регіонах світу.

5.Інституційний ризик ТОВ агрофірми ім.Гагаріна виникає внаслідок змін у політиці та нормах, що впливають на сільське господарство. Цей тип ризику, як правило, виявляється як непередбачені виробничі обмеження або зміни цін на ресурси або на випуск продукції. Наприклад, зміни у державних правилах стосовно використання пестицидів (для сільськогосподарських культур) або лікарських засобів (для тваринництва) можуть змінити вартість продукції або рішення іноземної держави обмежити імпорт певного врожаю може зменшити ціну врожаю. Інші інституційні ризики можуть виникнути внаслідок змін у політиці, що впливають на розпорядження гноем тварин, обмеженнями в практиці збереження чи використання земель, або зміни політики оподаткування доходів громадян або кредитної політики.

ТОВ агрофірми ім.Гагаріна також піддаються людським або особистим ризикам, які є спільними для всіх операторів бізнесу. Розбійні зміни можуть бути результатом таких подій, як смерть, розлучення, травми або погане здоров'я керівника в компанії. Крім того, зміна

цілей осіб, які беруть участь у фермерському господарстві, може мати значний вплив на довготривалу продуктивність операції. Ризик активів також є загальним для всіх підприємств та пов'язаний з крадіжкою, пожежею або іншою втратою або пошкодженням устаткування, будівель та худоби. Тип ризику, який, як видається, набуває все більшого значення, є ризик зараження, який передбачає опортуністичну поведінку та надійність партнерів-контрагентів.

Фінансовий ризик відрізняється від ділових ризиків, описаних вище, оскільки це пов'язано з тим, як капітал фірми отримується та фінансується.

Навіть коли ТОВ агрофірми ім.Гагаріна фінансується на 100 відсотків власників, капітал оператора все ще піддається вірогідності втрати власного капіталу або чистої вартості

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Івасенко Л.В. Стимуляція ризикових ситуацій на підприємствах АПК в Україні / Л.В. Івасенко // Вісник студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства: збірник наукових праць. – Харків: ХНТУСГ, 2017. – Вип. 2. – С. 44 – 45.

2. Івасенко Л.В. Управління ризиками на сільськогосподарському підприємстві/ Л.В. Івасенко // Вісник студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського

господарства: збірник наукових праць. – Харків: ХНТУСГ,
2017. – Вип. 2. – С. 41 – 42.

АНОТАЦІЯ

Івасенко Л.В. Організація управління ризиками поточної діяльності ТОВ агрофірми ім.Гагаріна Зміївського району Харківської області

В дипломній магістерській роботі автором Обґрунтовано сутність і складові елементи організаційного механізму управління ризиками на прикладі конкретного підприємства. Визначено роль функціональних підрозділів підприємства в управлінні ризиком. Досліджено особливості організаційного механізму управління ризиками на підприємствах агропромислового комплексу. Використання страхування ризику як методу управління. Запропоноване вдосконалення управління ризиками поточної діяльності

Ключові слова: управління ризиками, ризик-менеджмент, страхування ризику, ризикова діяльність, мінімізація.

SUMMARY

Ivasenko LV Organization of Risk Management of Current Activities of Agrofirma LLC named after Hagarin of Zmeyivsky District of Kharkiv Oblast

In the master's thesis the author substantiates the essence and constituent elements of the organizational mechanism of risk management on the example of a particular enterprise. The role of functional units of the enterprise in risk management is determined. The peculiarities of the organizational mechanism of risk management at the enterprises of agroindustrial complex are investigated. Use of risk insurance as a management method. The proposed improvement of risk management of current activities

Key words: risk management, risk management, risk insurance, risk activity, minimization.